

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Кафедра: суспільних комунікацій та регіональних студій

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Майя НІКОЛАЄВА

10 вересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СОЦІОЛОГІЯ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА МЕТОДИ АНАЛІЗУ
СУЧАСНИХ МЕДІА**

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти _____ перший бакалаврський _____

Галузь знань «05 Соціальні та поведінкові науки» _____

Спеціальність _____ 054 Соціологія _____
(код і назва спеціальності (тей))

Інститут/факультет міжнародних відносин, політології та соціології _____
(назва інституту, факультету)

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія масової комунікації та методи аналізу сучасних медіа». Одеса: ОНУ, 2022, 13 с.

Розробники: **Каменська Тетяна, д. с. наук, професор кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій, професор**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій

Протокол № 1 від "30" серпня 2022р.
Завідувач кафедри суспільних комунікацій та регіональних студій
[підпис] (підпис) (Оксана СНИГОВСЬКА) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП/ОНП Соціологія
[підпис] (підпис) (Тетяна КАМЕНСЬКА) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____
факультету міжнародних відносин, політології та соціології
Протокол № 1 від "30" 08 2022р.
Голова НМК [підпис] (підпис) (Олег ХОРОШИЛОВ) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від "_____" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від "_____" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість кредитів – 5 Годин – 150 Змістових модулів – 2	Галузь знань - <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> Спеціальність - <u>054 «Соціологія»</u> Спеціалізація - _____ _____ (назва) Рівень вищої освіти - <u>перший бакалаврський</u>	<i>Обов'язкова / Дисципліна вільного вибору</i>	
		<i>Рік підготовки</i>	
		3-й	3-й
		<i>Семестр</i>	
		6-й	6-й
		<i>Лекції</i>	
		20 год.	16 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		30 год.	-
		<i>Лабораторні</i>	
			-
		<i>Самостійна робота</i>	
		100 год.	134 год.
Форма підсумкового контролю - <i>іспит</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Соціології масової комунікації та методи аналізу сучасних медіа», як міждисциплінарної галузі з об'єднанням соціально-філософських, соціально-психологічних, соціологічних, лінгвістичних та політологічних концепцій, полягає у формуванні у студентів-соціологів теоретичних та практичних знань, навичок та умінь досліджувати проблеми в мас-медійному та комунікативному соціальному просторі, в тому числі і на замовлення працівників з інформаційно-політичної та комунікативно-медійної сфери, що сприятиме також і забезпеченню соціальної інтеграції у суспільстві.

Завдання:

- забезпечити студентів основними теоретико-методологічними знаннями про інформацію, соціально-масову комунікацію як важливий фактор сучасного суспільного життя та про її основні наукові категорії;
- створити основи для самостійного оперування понятійним науковим апаратом соціології масових комунікацій в дослідницькій діяльності;
- сформувані вміння застосовувати теоретико-методологічні знання в соціологічних дослідженнях у комунікативно-медійній сфері;
- сформувані навички розпізнавання сучасних інформаційно-політичних та мас-медійних технологій;
- розширити загально гуманітарний світогляд майбутніх соціологів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів компетентностей

ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально понятійним апаратом соціології.

СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН01. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.

РН07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

Професійні компетентності та РН	Знати	Вміти
ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.	1.Знати специфіку сучасних інформаційних технологій: пропагандистських прийомів, інформаційних технологій протиборства, протистояння та інформаційних війн.	1. Вміти розпізнавати сучасні інформаційні технології та орієнтуватися в складному світі сучасного соціального конструювання. 2. Вміти розробляти нові інформаційно-комунікативні технології та використовувати їх.

СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.	1. Знати теорії інформаційних суспільств, фундаментальні поняття та принципи соціології комунікацій 2. Знати теоретико-методологічний алгоритм соціологічних досліджень в мас-медійному соціальному просторі	1. Вміти застосовувати категоріально-понятійний апарат соціологічної науки в дослідженнях інформаційно-комунікативних проблем українського суспільства 2. Вміти розробляти дослідницькі програми для вивчення мас-медійного соціального простору
СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців.	1. Знати, як користуватися соціологічними даними для роботи в мас-медійному соціальному просторі та в сфері інформаційно-комунікативних технологій та журналістики.	1. Вміти здійснювати соціологічні та соціоінженерні дослідження в журналістиці, в підрозділах масових комунікацій та ЗМІ 2. Вміти розподіляти аудиторії за різними критеріями; складати аналітичні, інформаційні довідки, прес-релізи за результатами соціологічних досліджень мас-медіа; визначати рейтинг каналів, передач, ведучих, тощо

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Інформація: Поняття інформації та генезис її розвитку

Тема 1. Феномен інформації та основні її властивості.

Інформація в соціально-історичному та лексико-семантичному розвитку. Основні поняття, пов'язані з інформацією: енергійність, ентропія, інформативність, надмірність, зрозумілість, оригінальність, значення, смисл, корисність. Типи інформації та принципи її сприйняття і переробки.

Інформація та знання; інформація, знання та влада. Історія та теорія інформаційних суспільств та комунікацій.

Тема 2. Основні теорії інформаційного суспільства та комунікацій

Генезис розвитку інформації від простих інформаційних технологій до мережної теорії суспільства. Історія та теорія інформаційних суспільств (Д. Бел, М. Кастельс, Ф. Фукуяма, Е. Гіденс).

Поняття соціальної інформації, мас-медійного та комунікативного соціального простору. Розповсюдження, використання, зберігання та руйнування. Поняття масової інформації. Критерії визначення масової інформації: з точки зору змісту, каналів розповсюдження, ступеня розповсюдження, суб'єктів-носіїв. Функції і дисфункції масової інформації у суспільстві.

Тема 3. Сучасні інформаційні технології

Техніки та технології інформаційного впливу у соціальних комунікаціях інформаційного суспільства. Інформаційно політичні технології. Історія інформаційного протистояння зі стародавності до новітнього часу. Інформаційна війна: поняття, елементи, принципи. Холодна війна. Зовнішні та внутрішні інформаційні інтервенції. Пропаганда, типи

пропаганди. Маніпулювання об'єктивністю, фізичним простором. Технології інформаційного протиборства.

Змістовний модуль II. Загальні проблеми теорії та дослідження інформації і комунікації в соціумі.

Тема 4. Поняття комунікації. Специфіка та складові соціальної комунікації.

Етимологічне значення поняття комунікації, мас-медіа. Спілкування та комунікація. Сутність спілкування та комунікації. Види комунікації. Особливості масово-комунікаційного процесу. Комунікація в мас-медійному просторі. Структура мас-медіа. Направлення досліджень масово-комунікаційних процесів:

Теорія стереотипів. Теорія когнітивного дисонансу Л.Фестінгера. Теорія користі та задоволення. Теорія спіралі мовчання (Е. Ноель-Нойман). Структурно-функціональний підхід. Теоретичні погляди Г. М. Мак-Люена. Неомарксистські погляди на комунікаційні процеси. Погляди представників Франкфуртської школи. Погляди Н. Лумана. Структуралізм та постструктуралізм. Теорії постмодернізму. Мас-медіа у поглядах П. Бурдьє. Культурологічні теорії масових комунікацій. Теоретичні погляди Д. Мак-Квейла

Тема 5. Теорії журналістики

Авторитарна теорія журналістики. Лібертаріанська (американська) теорія журналістики Т. Джефферсона. Теорія соціальної відповідальності. Футурологічні (песимістичні) концепції ЗМІ в масовому середовищі. Сфери застосування соціології в журналістиці.

Тема 6. Соціологічні підходи до вивчення соціальної комунікації та журналістики.

Соціологічний аналіз функціонування та сприйняття каналів масової комунікації:

- за типологією груп аудиторій (теле-радіо-комунікаційних та соціально мережевих);
- за соціально-демографічними характеристиками глядачів та користувачів інтернет мережами;
- за вибором аудиторією актуальних проблем.

Методи вивчення журналістів: опитування; контент аналіз журналістських текстів; соціологічне спостереження при вивченні «щоденника хронометражу журналіста»; соціометричні дослідження журналістських колективів.

Вивчення рейтингу довіри до ЗМІ аудиторій масової комунікації.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Ус ьог о	у тому числі				Усь о го	у тому числі			
		л	п/с	лаб	с.р		л	п/с	лаб	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Інформація: Поняття інформації та генезис її										
Тема 1. Феномен інформації та основні її властивості.	22	2	4		16	24	2			22
Тема 2. Основні теорії інформаційного суспільства та комунікацій	24	4	4		16	24	2			22
Тема 3. Сучасні інформаційні технології	28	4	6		18	26	4			22
Разом за змістовним модулем 1	74	10	14		50	74	8			66

Змістовий модуль 2. Загальні проблеми теорії та дослідження інформації і комунікації в соціумі.											
Тема 4. Поняття комунікації. Специфіка та складові соціальної комунікації.	24	4	4		16	24	2				22
Тема 5. Теорії журналістики	26	4	6		16	24	2				22
Тема 6. Соціологічні підходи до вивчення соціальної комунікації та журналістики.	26	2	6		18	28	4				24
Разом за змістовним модулем 2	76	10	16		50	76	8				68
Усього	150	20	30		100	150	16				134

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Феномен інформації та основні її властивості: Основні категорії і поняття інформації; генезис властивостей інформації; значення інформації для влади та інформаційний вплив на суспільство,.	4
2	Тема 2. Основні теорії інформаційного суспільства та комунікацій: Авторські концепції інформації Д. Бела, М. Кастельса, Ф. Фукуяма, Е. Гіденса; особливості інформаційного суспільства; розвиток та становлення мас-медійного комунікативного простору як наслідок мережевого рівня розповсюдження інформації.	4
3	Тема 3. Сучасні інформаційні технології: Сутність інформаційних технологій; специфіка соціально-політичних інформаційних технологій; інформаційні технології протидії, специфічні моделі та практики інформаційного впливу на суспільство; інформаційні війни, їх історіографія та практики.	6
4	Тема 4. Поняття комунікації. Специфіка та складові соціальної комунікації. Основні категорії і поняття комунікативних дій в сучасному суспільстві; засоби масової комунікації; історичні спостереження за розвитком засобів масової комунікації в авторських теоріях та підходах;	4
5	Тема 5. Теорії журналістики: Розвиток та становлення журналістської діяльності; західні теорії та моделі журналістики; види цензури в журналістській діяльності: політична, економічна, самоцензура; соціологічний супровід журналістської діяльності.	6
6	Тема 6. Соціологічні підходи до вивчення соціальної комунікації та журналістики: Основні категорії соціологічного дослідження в сфері масових комунікацій; застосування соціологічних методів дослідження у вивченні діяльності засобів масової комунікації, журналістів та різних тирів аудиторій.	6
Разом		30

6.

Теми практичних занять
(практичних занять не передбачено)

7.

Теми лабораторних занять
(Лабораторних занять не передбачено)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Ден.	заоч
1	Тема 1. Феномен інформації та основні її властивості: Напишіть есе про намагання влади володіти <u>знанням</u> , а суспільству надавати <u>інформацію</u> .	16	22
2	Тема 2. Основні теорії інформаційного суспільства та комунікацій: Напишіть есе на тему 1. «Яке суспільство прийде (чи вже приходить) на заміну інформаційному» включаючи в тексті поняття: «інформаційне суспільство», «інформатизація соціальних зав'язків»; «мережеве суспільство», «метамережи», «інформаційна нерівність».	16	22
3	Тема 3. Сучасні інформаційні технології: Написати есе на тему: 1. «Технологія демонізації персони в інформаційному протистоянні»; 2. «Мовчання як комунікаційна нулева технологія»	18	22
4	Тема 4. Поняття комунікації. Специфіка та складові соціальної комунікації. Напишіть реферат 1. Комунікація сприяє стереотипізації в суспільстві 2. Як комунікативні засоби сприяють когнітивному дисонансу в суспільстві 3. Чому безпосередньо в Німеччині Е. Ноель-Нойман запропонувала комунікативну «Теорію спіралі мовчання». 4. Постмодерністські теорії мас-медіа. 5. Криза в сучасній журналістиці та на телебаченні	16	22
5	Тема 5. Теорії журналістики: Розвиток та становлення журналістської діяльності; західні теорії та моделі журналістики; види цензури в журналістській діяльності: політична, економічна, самоцензура; соціологічний супровід журналістської діяльності. В підрозділі навчального посібника В. Іванова треба ознайомитись з Темою V «Теорії журналістики». За інформацією з Пункту 4. «Теорія порядку денного (agenda setting) М.Мак-Кобса і Д.Шоу» і скласти фрагмент опитувального листа з вивчення співпадінь та розходжень між актуальністю проблем для респондентів та їх висвітленням в сучасних мас-медіа.	16	22
6	Тема 6. Соціологічні підходи до вивчення соціальної комунікації та журналістики: Основні категорії соціологічного дослідження в сфері масових комунікацій; застосування сучасних соціологічних методів дослідження у вивченні діяльності засобів масової комунікації, журналістів та різних типів аудиторій.	18	24
Разом		50	134

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються методи навчання:

- словесні методи: лекція, пояснення, дискусія;
- наочні методи: презентація, ілюстрація, демонстрація;
- методи формування практичних умінь і особистісних якостей: виконання практичних завдань, дискусії, «мозкова атака», рольові ігри, підготовка і здійснення виступів перед аудиторією.

Самостійна робота включає роботу з текстовим матеріалом та навчально-методичною літературою та статистичними даними й виконанням практичних завдань: складання тематичного тезаурусу, есе, складання реферату, підготовку до дослідницьких дій.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

При вивченні навчальної дисципліни здійснюється поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль проводиться з метою визначення рівня підготовленості студента з певних тем, розділів робочої навчальної програми, якості виконання конкретних завдань та здійснюється впродовж семестру під час проведення аудиторних занять (лекції, семінарські, практичні заняття) та при виконанні самостійної роботи.

Об'єктом поточного оцінювання є:

- програмний матеріал, який викладається на лекціях;
- питання і проблеми, що обговорюються на семінарських та відпрацьовуються на практичних заняттях;
- програмний матеріал для самостійного вивчення, який передбачений робочою програмою та включає індивідуальні завдання: есе, презентації, тематичний тезаурус.

Форма підсумкового контролю – іспит.

Схема розподілу балів:

Кількість балів за поточний контроль – 60 б.

Максимальна кількість балів за підсумковий контроль іспит - 40 б.

Критерії оцінювання поточного контролю: оцінюються знання, які виявив здобувач при роботі на семінарських заняттях та при виконанні самостійної роботи. Додаткові до поточного оцінювання бали нараховуються за індивідуальне завдання.

Здобувач допускається до підсумкового контролю (іспиту) за навчальну дисципліну, якщо він виконав усі види практичних робіт, передбачених робочою програмою незалежно від сумарної кількості балів, отриманих за результатами поточного контролю за семестр.

Повторне складання іспиту з метою покращення оцінки не допускається.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Відмінно (8 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом; вільно, самостійно та аргументовано його викладає, чітко оперує науковою термінологією, наводить приклади з практики для пояснення теоретичних моделей та категорій, здійснює різні види аналізу, робить висновки, залучає до підготовки як основну, так і додаткову літературу (монографії, періодичні видання, першоджерела, тощо). Може обгрунтовано обрати раціональний спосіб виконання практичного завдання; довести отримані результати власної навчально-практичної діяльності; пояснювати алгоритм виконання

	дослідницьких дій та використання теоретичних знань в практичній діяльності.
Добре (7-6 балів за тему)	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом; викладає його за зразками без імпровізації. Послуговується науковою термінологією, залучає основну і додаткову літературу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та орієнтації в аналогічних прикладах; при цьому допускаються окремі неістотні неточності та незначні помилки. Може використовувати знання для стандартних практичних ситуацій, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Задовільно (5-3 бали за тему)	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, викладає його з уточненнями з боку викладача; висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, допускає істотні неточності та помилки.
Незадовільно з можливістю відпрацювання (2 бали за тему)	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни. Планує та виконує частину практичних завдань, відсутні сформовані уміння та навички.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Вид	Максим к-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Елементи програми дослідження	2	Розробляти окремі програмні елементи прикладних соціологічних досліджень у вивченні діяльності засобів масової комунікації, журналістів та різних типів аудиторій.
Реферат	2	Вміння студента працювати з науковою літературою та обирати в ній матеріал за визначеною темою; здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу
Тезаурус	2	Вміння студента працювати із спеціальною термінологією (її тлумаченням, роз'ясненням, коментарями).
Есе	2	Самостійно і логічність розкривати теми, робити аналіз думок та висловлювань за темою інших авторів, аргументовані особисті висновки.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Інформація як різноманітність та впорядкування
2. Поняття, смисл та корисність інформації
3. Інформація, знання та влада
4. Масова інформації та її критерії
5. Трансформація від інформації до інформаційних технологій
6. Інформаційно політичні технології.
7. Інформаційне протиборство
8. Інформаційні війни
9. Принципи розмежування поняття комунікація та спілкування.
10. Місце комунікації в “Теорії суспільства” Н.Лумана.
11. Комунікативна компетенція Ю.Габермаса
12. Переваги та недоліки інформаційного суспільства з точки зору прихильників теорій постіндустріального та інформаційного суспільств
13. Новітні теорії «мережевого суспільства» М. Кастельса,
14. Історія та теорія інформаційних суспільств Д. Бел
14. Історія та теорія інформаційних суспільств Ф. Фукуяма
15. Історія та теорія інформаційних суспільств Е. Гіденса
16. Нові форми сучасних суспільних зав’язків посттрадиційного суспільства
17. Метамережи. Інформаційна нерівність
18. Структура мас-медіа
19. Направлення досліджень масово-комунікаційних процесів. Теорія стереотипів
20. Теорія когнітивного дисонансу Л.Фестінгера
21. Теорія користі та задоволення
22. Теорія спіралі мовчання (Е. Ноель-Нойман)
23. Структурно-функціональний підхід
24. Постмодерністський напрямок у вивченні соціальної комунікації
25. П. Бурдьє про кризу в журналістиці та на телебаченні
26. Можливості і обмеження критичного напрямку в дослідженні соціальної комунікації
27. Функції соціальної інформації в сучасному суспільстві
28. Різноманітність підходів до визначення масової інформації
29. Поняття та еволюція засобів масової комунікації
30. Феномен соціальних медіа: структурні характеристики і соціальні функції
31. Авторитарна теорія журналістики
32. Лібертаріанська (американська) теорія журналістики Т. Джефферсона.
33. Теорія соціальної відповідальності
34. Види цензури в журналістській діяльності: політична, економічна, самоцензура
35. Футурологічні (песимістичні) концепції ЗМІ в масовому середовищі
36. Теорія порядку денного (agenda setting) М.Мак-Кобса і Д.Шоу
37. Основні категорії соціологічного дослідження в сфері масових комунікацій
38. Соціальні мережі як каталізатор соціальної і протестної активності

12.

Розподіл балів, які отримують студенти

Іспит

Поточний та періодичний контроль						Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			іспит	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	40	100
8	8	8	8	8	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

- 1.Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія масової комунікації та методи аналізу сучасних медіа».. ОНУ. 2022. 13 с.
<http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/dystsypliny>
2. Силабус з навчальної дисципліни. «Соціологія масової комунікації та методи аналізу сучасних медіа» 2022. 7 с. <http://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/fmvps/dystsypliny>
3. Google Classroom. URL: <https://classroom.google.com/c/NTk1MTI0ODA1MjAy>

14.Рекомендована література

Основна

- 1.Іванов В.Ф. Соціологія масової комунікації: посібник присвячений розгляду різних аспектів соціології масової комунікації, призначений для студентів, викладачів,<http://journlib.univ.kiev.ua/lectures/IvanovSMC.pdf>
- 2.Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики. Навчальний посібник К. Центр Вільної Преси. 2010. 258с.
- 3.Масова комунікація у глобальному та національному вимірах. Д. : ДНУ ім. Олесь Гончара, факультет систем і засобів масової комунікації, 2015. Вип. 4. 255 с
4. Каменська Т.Г. Практики візуалізації в сучасних комунікаціях. Сучасне українське суспільство: цінності та смисл сучасних соціальних практик. Одеса 2016. С. 183-188.
- 5.Каменська Т.Г. Українсько-російський білінгвізм на прикладі Одеського регіону. Соціальні технології. актуальні проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск, № 83. 2019. С. 173-181.
6. Каменська Т. Інтрига як раціональна форма усупільнення знання. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2012, № 4. С. 69-74.

Додаткова:

1. Моніторинг маніпуляції ІМІ, 2012 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://osvita.mediasapiens.ua/material/14672>
2. Довіра до національних радіо та газет зросла. Натомість до регіональних медіа – впала – дослідження. <https://detector.media/community/article/193899/2021-11-17-dovira-do-natsionalnykh-radiota-gazet-zroslo-doslidzhennya/>
3. Утц Р. Ідеально-типова конструкція структури відносин в інтризі – таємний двобій у тріаді. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2012, № 4. С. 74 – 86.

15. Інформаційні ресурси

1. <https://www.rada.gov.ua/> - Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
3. <https://niss.gov.ua/> - Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України.
4. Соціологічні дослідження - Вивчення громадської думки
<https://www.4service.group/>
5. Соціологія масових комунікацій - Факультет соціології
<https://soc.univ.kiev.ua> > default > files > newsfiles
6. Електронна бібліотека Інституту журналістики
<http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=881>
7. Про захист професійної діяльності журналістів
<https://ips.ligazakon.net/document/JF21800A?an=3>
8. Засоби масової інформації: види та функції. URL: <http://www.politologia-rdgu.rv.ua/images/school/t11.pdf>.
9. ІМІ (Інститут масової інформації) <https://imi.org.ua/about>
10. Класрум навчальної дисципліни «Соціологія масової комунікації та методи аналізу сучасних медіа» <https://classroom.google.com/c/NTk1MTI0ODA1MjAy>